

Nr 277.

Af herr **Lindhagen**, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ordnande af den högre skogsundervisningen m. m.*

Med anledning af propositionen nr 73 angående ordnandet af den högre skogsundervisningen m. m., förtjänar betonas, hvilket ej synes skett hvarken af de sakkunnige eller i propositionen, hurusom skogsförvaltningen enligt författningarna har sig anförtrodd icke blott ensidig skogsvård, utan äfven en del sociala uppgifter, som i hög grad beröra en myckenhet människors lifsförhållanden.

Visserligen upptages bland läroämnena också jordbruksekonomi, och motiveras detta af de sakkunnige därmed, att revirförvaltarne, ännu äro högsta tillsyningsmän af det omfattande jordbruk, som å de inom kronoparkerna belägna ägor bedrifves, och att särskild vikt därför bör läggas vid inlärandet af sådana saker, som komma till användning vid syner och det öfvervakande af arrendatorernas skyldigheter, som åligga skogstjänstemännen. Detta synes dock vara allt.

Det är nu emellertid så, att skogen och skogsmarken skall i främsta rummet tjäna befolkningen. Undervisningen bör därför inriktas på ej blott att efterhålla arrendatorerna att de fullgöra sina skyldigheter, utan äfven och framför allt att vederbörande skogstjänstemän förhjälpa de fattiga människorna i allmänhet att komma i åtnjutande af och skyddas i sina naturliga rättigheter.

Statens administration, från de lägsta till de högsta, har under senaste tider på ett ofta ödesdigert sätt blundat för denna uppgift i handhafvandet af kronans bortskänkta eller ännu öfverblifna domäner. Skogsförvaltningen har därvid äfven sin dryga andel i förödelsen. Man behöfver blott erinra om, hur skogsförvaltningen äfven för sin del lät afvittringarna i Norrland och Dalarna oanmärkt gå som de gingo, huru-

som den dessutom med öppna ögon exempelvis utsynade en obetydlighet saluskog åt lappmarksbonden, men ett öfverflöd åt hans efterträdare i äganderätten, bolaget, hurusom, då den af dylika anledningar ruinerade lappmarksbefolkningen måste söka tillfällig förtjänst äfven å statens skogar för att kunna betala bland annat sina skatter, som man dock låtit dem behålla, skogsförvaltningen fann det lämpligt att med frångående af ett mänskligare system utbjuda äfven vrakvirket å kronoparkerna på auktion till den högstbjudande, hvarigenom de fattiga spekulanterna ruinerades äfven på den affären.

För närvarande ha domänförvaltningens skogstjänstemän uppsikt och öfverhöghet öfver alla småbrukare på kronoparkerna i allmänhet, och denna uppgift kräfver åtskilligt sinnelag för brukarne såsom människor, hvilket ej utbildas genom ensidig skogsvårdsundervisning.

Vidare hvilat det fortfarande helt och hållet på skogsförvaltningens goda vilja, i hvad mån den jordlösa befolkningen i orterna skall skäligen kunna få boningsplatser och täppor på kronoparkerna, och det riksdagsbeslut af år 1909, som dock ville förvandla skogstorpsinstitutionen å kronoparkerna i norra Sverige till en jordbrukskolonisation, är insnärjdt fortfarande i hinder och missförstånd, som lägga äfven denna sak till väsentliga delar i skogsförvaltningens skön. Afgörandena ligga för öfrigt i själfva verket, utan appell kan man säga, hos revirförvaltarne, som i regeln utgått från de förmögnare samhällsklasserna, oftast komma från främmande orter och alla utbildats endast för att tillvarataga skogen. Dessa mäktige tjänstemäns uppfattningar och utsagor bli dessutom hos högre myndigheter auktoritativa och likställda utan vidare bevisning med sanningen, under det de rättssökandes uppfattningar och utsagor, särskildt om sökandena äro obemärkta och utan relationer, aldrig tagas för goda utan ortsämbetsmannens vitsord eller en stark bevisföring, som oftast är svår att åstadkomma. Under alla dessa förhållanden kan man förstå, hur bekymmersamt det kommer att ställa sig för det fattiga folket i tillämpningen. Ja, när vid denna riksdag begärdes en undersökning om möjligheterna för ett större tillmötesgående mot befolkningens kraf, i olika afseenden på kronomarkerna i de nordliga delarne af riket, så lyssnade man till och med i folkrepresentationen endast till domänstyrelsens infortrade mening. I jordbruksutskottet uppstod i detta ärende rent af en enhällig samling om ämbetsverkens ganska vanliga grundsats »bra som det är»; och så begaf det sig, underligt att säga, att äfven genombrottets Andra kammare räckte stenar åt ett folk, som tigger om frihet och jord.

De skogsutsyningar, som enligt skogslagarna för lappmarkerna

och för kustlandet därinvid skall äga rum å enskilda skogar, kräfvat också åtskillig social omtanke. Det gäller där bland annat äfven att stå emot de förmögnares och mäktigas obehöriga anspråk samt tillmötesgå med alla tillåtna utvägar de mera obemedlades behöriga önsningar. De för kustlandet medgifna extra utsyningarna lära, liksom förr de ordinarie utsyningarna i lappmarkerna, tillämpats ytterst olika af olika jägmästare, och särskildt har äfven här ibland gjort sig gällande en sköflande efterlåtenhet för större skogsägare.

Uppsikten öfver skyddsskogarna på enskildes ägor måste också blifva vida allvarligare, i samma mån deras betydelse icke blott för skogsväxten utan ock för ortsbefolkningens existensmöjligheter träder i förgrunden uti kontrollantens tänkesätt. Nu lärer lagen tillämpas mycket olika af olika revirförvaltare, och man säger sig ibland rent af på höjdräckningarnas utseende kunna säga, hvilken jägmästare som haft utstämplingarna om hand. Äfven här lärer understundom framträda en tendens till större efterlåtenhet för större skogsägare, och från ett håll har försports klagan till och med öfver att en t. f. revirförvaltare, utan närmare insikt i och intresse för saken, i bolagstjänstemannens sällskap utstämplat till öfvermått och därigenom väsentligen äfventyrat skyddsskogens uppgift.

Menige man äro ofta oresonliga, det är visst och sant, och myndigheterna mötas ofta på denna grund af svårigheter vid utförande af de uppdrag, som författningarna pålagt dem. Men det är också visst och sant, att ämbetsverken nu som tillförne äro en invecklad mekanism, som arbetar tungt och långsamt, trofast håller sig till formulären samt tillskapats utan något hjärta, som främst klappar för det mänskliga. Detta tillstånd kan ej ändras från grunden utan en omskapning af samhället och våra sinnelag. Men något bör ju redan nu kunna påbörjas genom att i ämbetsmännens utbildning äfven införa någon undervisning i social etik och rättskänsla. För att nu tala särskildt om skogsförvaltningen råder enligt vitsord från vidt skilda håll mångenstädes i de norra skogsorterna en stark misstämning bland befolkningen mot jägeribetjäningen, ja tyvärr ofta ett verkligt hat. I synnerhet beklagar man sig öfver unga nyexaminerade t. f. jägmästare. Statsmakterna böra akta sig att bara blunda för ett dylikt förhållande, därför att de högsta vederbörande ur sin synpunkt anse sig göra sitt bästa och äro benägna att bagatellisera detsamma. Ty det ligger nog en stor realitet under en sådan folkstämning i alla fall, om den än i vissa yttringar äfven kan vara öfverdrifven eller oberättigad.

Då nu för öfrigt i planen för den ifrågasatta skogsundervisningen framhålles, att undervisning i mån af yppadt behof bör ske äfven i andra ämnen än de särskildt uppräknade, hemställes,

att Riksdagen, i sammanhang med afgörandet af propositionen angående ordnande af den högre skogsundervisningen m. m., måtte besluta hos Kungl. Maj:t begära ett öfvervägande, huruvida ej undervisning äfven bör och kan meddelas rörande skogens och markernas sociala betydelse i olika afseenden för den fattigare ortsbefolkningen eller med andra ord därom, att hänsynen till människorna ej får och ej heller behöfver undanskymmas af omtanken för skogsbestånden.

Stockholm den 28 mars 1912.

Carl Lindhagen.